

EKONOMICKÉ NÁKLADY AKO DÔSLEDOK PORUŠOVANIA PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA V ODVETVIACH PNEUMATÍK A BATÉRIÍ

Kvantifikácia porušovania v oblasti výroby gumených pneumatík a duší;
protektorovanie a oprava gumených pneumatík (NACE 22.11) a výroba
batérií a akumulátorov (NACE 27.20)

EKONOMICKÉ NÁKLADY AKO DÔSLEDOK PORUŠOVANIA PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA V ODVETVIACH PNEUMATÍK A BATÉRIÍ

Projektový tím

Nathan Wajsman, hlavný ekonóm
Carolina Arias Burgos, ekonómka

Podakovanie

Autori by radi poďakovali členom pracovnej skupiny pre ekonómiu a štatistiky zo Strediska za ich praktické pripomienky k správam v tejto sérii a k použitej metodike. Okrem toho zdroje z priemyselného odvetvia poskytli informácie o trhu s pneumatikami a batériami v EÚ.

február 2018

Obsah

1.	PREDSLOV	4
2.	ZHRNUTIE	6
	2.1 METODIKA A ÚDAJE	6
	2.2 HLAVNÉ ZISTENIA	6
	2.3 NEEKONOMICKÉ DÔSLEDKY FALŠOVANIA PNEUMATÍK A BATÉRIÍ	10

1. PREDISLOV

EKONOMICKÉ NÁKLADY AKO DÔSLEDOK PORUŠOVANIA PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA V ODVETVIACH PNEUMATÍK A BATÉRIÍ

Európske stredisko pre sledovanie porušovania práv duševného vlastníctva (ďalej len „Stredisko“) bolo vytvorené s cieľom zlepšiť porozumenie úlohy duševného vlastníctva a negatívnych dôsledkov porušovania práv duševného vlastníctva. Nariadením (EÚ) č. 386/2012 sa v roku 2012 presunulo z Komisie do úradu EUIPO.

V štúdiu, ktorú uskutočnil úrad EUIPO zastúpený Strediskom v spolupráci s Európskym patentovým úradom¹, sa zistilo, že približne 42 % celkovej hospodárskej činnosti a 28 % všetkých pracovných miest v EÚ je priamo vytvorených priemyselnými odvetviami náročnými na práva duševného vlastníctva a ďalších 10 % pracovných miest v EÚ súvisí s nákupom tovaru a služieb z iných odvetví priemyselnými odvetviami náročnými na práva duševného vlastníctva.

V ďalšej štúdiu² sa porovnávala ekonomická výkonnosť európskych spoločností, ktoré vlastnia práva duševného vlastníctva, s tými, ktoré takéto práva nevlastnia. Zistilo sa, že príjmy na jedného zamestnanca v prípade majiteľov práv duševného vlastníctva sú v priemere o 28 % vyššie než u tých, ktoré duševné práva nevlastnia. Tento efekt sa najsilnejšie prejavil v radoch malých a stredných podnikov (MSP). Hoci iba 9 % MSP vlastní zapísané práva duševného vlastníctva, ich príjmy na jedného zamestnanca sú takmer o 32 % vyššie ako v prípade podnikov bez práv duševného vlastníctva.

V prieskume v rámci celej EÚ sa posudzovalo aj vnímanie a správanie európskych občanov v súvislosti s duševným vlastníctvom, falšovaním a pirátstvom³. V tomto prieskume sa ukázalo, že hoci občania uznávajú hodnotu duševného vlastníctva, v zásade majú aj tendenciu v určitých prípadoch ospravedlniť porušenie na individuálnej úrovni.

Na dotvorenie obrazu bude Stredisko posudzovať ekonomický vplyv falšovania a pirátstva.

Z metodického hľadiska je to náročná úloha, keďže ide o objasnenie javu, ktorý zo svojej podstaty nie je priamo pozorovateľný. Stredisko vyvinulo podrobný postup na vyhodnotenie negatívneho vplyvu

¹ EUIPO/EPÚ, *Intellectual property rights intensive industries and economic performance in the European Union: industry-level analysis report* (Odvetvia náročné na práva duševného vlastníctva a ekonomická výkonnosť v Európskej únii: správa o analýze na úrovni priemyselného odvetvia), 2. vydanie, EUIPO, Alicante, 2016.

² OHIM, *Intellectual property rights and firm performance in Europe: an economic analysis: firm-level analysis report* (Práva duševného vlastníctva a výkonnosť firiem v Európe: ekonomická analýza: správa o analýze na úrovni firiem), OHIM, Alicante, 2015.

³ EUIPO, *European citizens and intellectual property: perception, awareness and behaviour* (Európski občania a duševné vlastníctvo: vnímanie, informovanosť a správanie), 2. vydanie, EUIPO, Alicante, 2017.

falšovania a jeho dôsledkov pre zákonné podniky, vlády a spotrebiteľov a v konečnom dôsledku aj pre spoločnosť ako celok. Sledovalo tým cieľ vytýčený vo svojom mandáte, ktorým je vydlážditi cestu ku kvantifikácii rozsahu, zamerania a vplyvu porušení práv duševného vlastníctva.

Vybraných bolo niekoľko priemyselných odvetví náročných na práva duševného vlastníctva, o výrobkoch ktorých je známe, alebo sa predpokladá, že sú predmetom falšovania. V predchádzajúcich štúdiách sa skúmali tieto odvetvia: kozmetika a prípravky starostlivosti o telo; odevy, obuv a doplnky; športový tovar; hračky a hry; šperky a hodinky; kabelky a batožina; zaznamenaná hudba; liehoviny a vína; lieky; pesticídy a smartfóny.

V spoločnej správe úradu EUIPO a organizácie OECD⁴ o globálnom obchode s falšovanými výrobkami sa odhalil široký záber priemyselných odvetví, na ktoré má falšovanie vplyv, a to od luxusných predmetov po tovar každodennej spotreby vrátane výrobkov, ktoré môžu ohrozovať zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov a životné prostredie. Medzi výrobky, na ktoré sa zameriavajú falšovateľia, patria náhradné diely do áut, pričom ide o akékoľvek diely a komponenty automobilov, napríklad piestové krúžky, filtre, bezpečnostné pásy, oleje a mazivá, batérie a pneumatiky.

V tejto dvanástej štúdii, ktorá sa zaoberá pneumatikami a batériami, sa používa podobná metodika ako v predchádzajúcich štúdiách zameraných na iné odvetvia. Zo štúdie o *prínose duševného vlastníctva* EUIPO/EPÚ (2016) vyplynulo, že obe priemyselné odvetvia sú náročné na používanie ochranných známk, patentov a dizajnov.

⁴ EUIPO/OECD, *Trade in counterfeit and pirated goods: mapping the economic impact* (Obchod s falšovaným a pirátskym tovarom: mapovanie hospodárskeho vplyvu), OECD Publishing, Paríž, 2016.

2. ZHRNUTIE

EKONOMICKÉ NÁKLADY AKO DÔSLEDOK PORUŠOVANIA PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA V ODVETVIACH PNEUMATÍK
A BATÉRIÍ

2.1 METODIKA A ÚDAJE

Metodika použitá v tejto štúdii (ako aj v iných štúdiách v tomto rade) si vyžaduje dlhodobé rady údajov o predaji homogénneho výrobku. Keď to bolo možné, použili sa oficiálne údaje z Eurostatu a každé priemyselné odvetvie sa vymedzilo na základe klasifikácie NACE⁵. V prípade náhradných dielov do automobilov spĺňajú uvedené podmienky iba dve triedy NACE: pneumatiky a batérie.

Východiskovým bodom tejto analýzy je hodnota pneumatík a batérií predávaných v EÚ na základe štrukturálneho podnikového prieskumu Eurostatu a medzinárodných obchodných štatistík. Vypracuje sa hodnota predpokladaného predaja každého z dvoch výrobkov, ktorá sa porovná so skutočným predajom v každom členskom štáte EÚ. Rozdiely medzi predpokladaným a skutočným predajom sa následne analyzujú pomocou štatistických metód. Tieto rozdiely možno čiastočne vysvetliť **sociálno-ekonomickými faktormi**, ako sú rast HDP, výmenné kurzy mien alebo počet osobných áut na 1 000 obyvateľov. Okrem toho sa zohľadňujú **faktory súvisiace s falšovaním**, napríklad správanie spotrebiteľov⁶, ako sa uvádza v *štúdii o vnímaní duševného vlastníctva*.

Metodika je podrobne vysvetlená v oddiele 4.

2.2 Hlavné zistenia

Odhaduje sa, že oprávnenému priemyselnému odvetviu ročne vzniknú v dôsledku prítomnosti falšovaných pneumatík na trhu EÚ straty vo výške 2,2 miliardy EUR, čo predstavuje 7,5 % predaja tohto odvetvia a v prípade falošných batérií dochádza ročne k strate vo výške 180 miliónov EUR, čo predstavuje 1,8 % predaja tohto odvetvia.

V tabuľke 1 sú v relatívnom aj v absolútnom vyjadrení uvedené výsledné odhadované straty z predaja v dôsledku falšovania v odvetviach výroby pneumatík a batérií vo všetkých členských štátoch.

⁵ NACE (*Nomenclature statistique des activités économiques dans la Communauté Européenne*) je úradná klasifikácia hospodárskej činnosti, ktorú používa Eurostat, štatistický úrad EÚ.

⁶ Použili sa výsledky *Štúdie o vnímaní duševného vlastníctva* zverejnené úradom EUIPO v novembri 2013, napríklad sklon občanov EÚ zámerne kupovať falšovaný tovar.

Tabuľka 1. Straty z predaja v dôsledku falšovania pneumatík a batérií v jednotlivých krajinách (2010 – 2015)

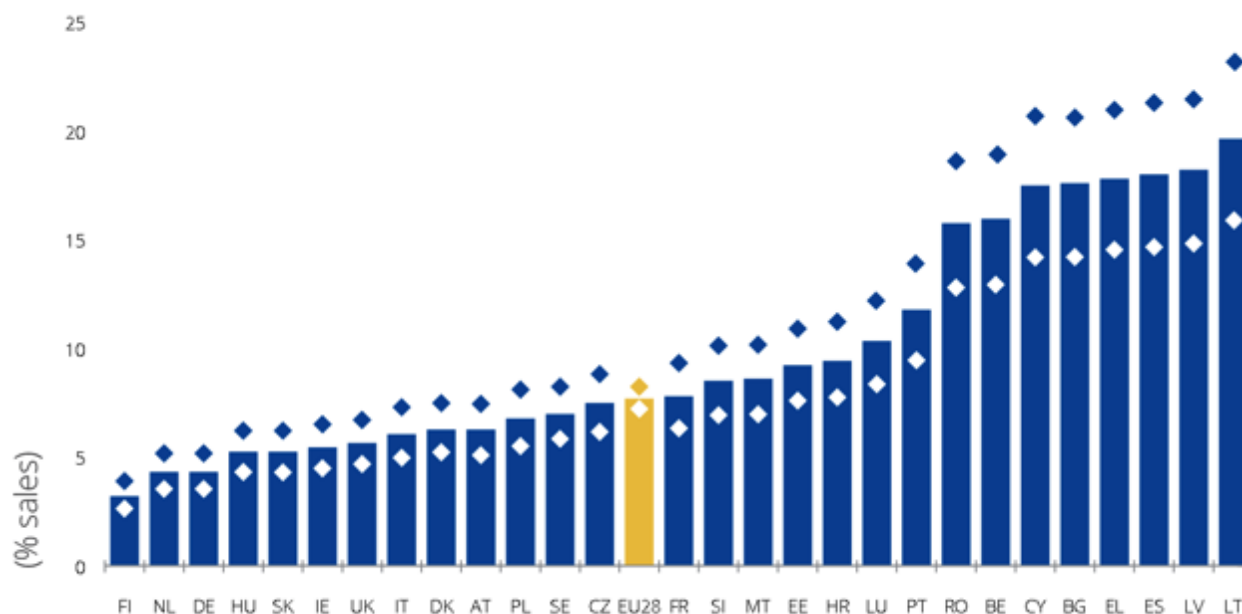
	PNEUMATIKY		BATÉRIE	
	Straty z predaja (%)	Straty z predaja (v mil. EUR)	Straty z predaja (%)	Straty z predaja (v mil. EUR)
RAKÚSKO	6,1	30	1,6	3
BELGICKO	15,6	96	4,0	3
BULHARSKO	17,2	21	4,4	4
CYPRUS	17,1	7	4,4	1
ČESKÁ REPUBLIKA	7,3	106	1,9	3
NEMECKO	4,2	261	1,1	31
DÁNSKO	6,1	13	1,6	1
ESTÓNSKO	9,0	4	2,3	Neuvádza sa
GRÉCKO	17,4	39	4,5	5
ŠPANIELSKO	17,6	445	4,6	32
FÍNSKO	3,1	17	0,8	1
FRANCÚZSKO	7,6	411	2,0	27
CHORVÁTSKO	9,2	9	2,4	Neuvádza sa
MAĎARSKO	5,1	16	1,3	7
ÍRSKO	5,3	11	1,4	1
TALIANSKO	5,9	256	1,5	18
LITVA	19,2	15	5,0	1
LUXEMBURSKO	10,1	2	2,6	Neuvádza sa
LOTYŠSKO	17,8	11	4,6	1
MALTA	8,4	1	2,2	0
HOLANDSKO	4,2	12	1,1	3
POLSKO	6,6	74	1,7	6
PORTUGALSKO	11,5	41	3,0	3
RUMUNSKO	15,4	76	4,0	3
ŠVÉDSKO	6,8	45	1,8	10
SLOVINSKO	8,3	14	2,2	1

SLOVENSKO	5,1	14	1,3	1
SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO	5,5	201	1,4	13
EÚ28	7,5	2 247	1,8	179

V relatívnom vyjadrení je, pokiaľ ide o falšovanie pneumatík a batérií, najmenej ovplyvnenou krajinou Fínsko (3,1 % – pneumatiky a 0,8 % – batérie), zatiaľ čo najväčší vplyv sa zaznamenal v Litve (19,2 % – pneumatiky a 5 % – batérie). V absolútnom vyjadrení je tento vplyv najvyšší v Španielsku, kde sa straty z predaja v dôsledku falšovania pneumatík a batérií odhadujú na 477 miliónov EUR, po ktorom nasledujú Francúzsko so stratami z predaja vo výške 438 miliónov EUR, Nemecko (292 miliónov EUR), Taliansko (274 miliónov EUR) a Spojené kráľovstvo (214 miliónov EUR). Päť najväčších členských štátov EÚ spolu tvorí stratu vo výške 1,7 miliardy EUR z predaja v dôsledku falšovania, čo je takmer 70 % z celkových strát z predaja v EÚ.

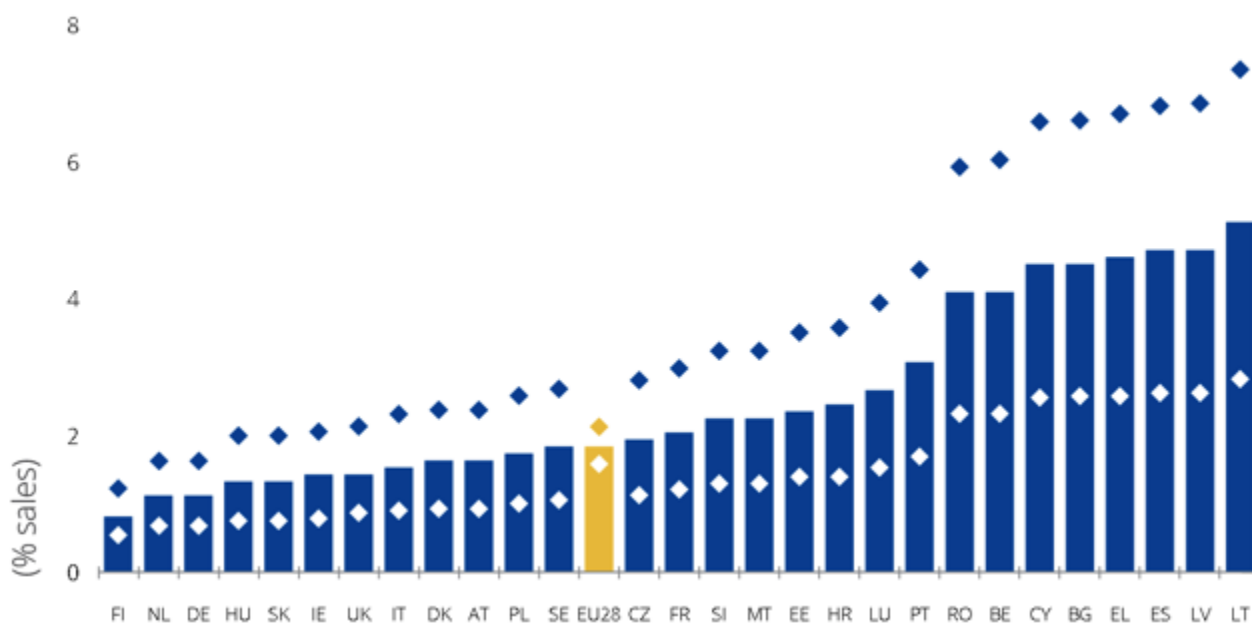
V grafoch 1 a 2 sú v relatívnom vyjadrení znázornené odhadované straty z predaja v dôsledku falšovania pneumatík a batérií v jednotlivých krajinách. Stĺpcový diagram znázorňuje dosah falšovania na predaj oprávneného odvetvia vyjadrený ako percentuálny podiel z predaja, zatiaľ čo kosoštvorcami je označený 95 % interval spoľahlivosti tohto odhadu⁷.

Graf 1. Straty z predaja v dôsledku falšovania pneumatík v jednotlivých krajinách (2010 – 2015)

⁷ 95 % interval spoľahlivosti je štatistický výpočet, ktorý znamená, že existuje 95 % pravdepodobnosť, že skutočný počet leží medzi dolnou a hornou hranicou tohto intervalu. Napríklad pre EÚ ako celok je odhadovaný percentuálny podiel strát z predaja 7,5 % s 95 % pravdepodobnosťou, že skutočný percentuálny podiel je medzi 7 % a 8 %.

Graf 2. Straty z predaja v dôsledku falšovania batérií v jednotlivých krajinách (2010 – 2015)

Tieto straty z predaja sa premietajú do priamych strát v oblasti zamestnanosti predstavujúcich 8 318 pracovných miest⁸.

Keď sa pridá dominový efekt na ďalšie priemyselné odvetvia, tak **falšovanie** pri zohľadnení priameho a nepriameho vplyvu v týchto dvoch odvetviach spôsobuje hospodárstvu EÚ straty z predaja vo výške približne 4,8 miliardy EUR, čo následne vedie k stratám v oblasti zamestnanosti predstavujúcim 22 283 pracovných miest.

⁸ V týchto údajoch sa nezohľadňuje vplyv dovozu, pretože v takých prípadoch sa príslušný vplyv na pracovné miesta prejavuje mimo EÚ. Nezahŕňajú sa tu ani straty, ktoré utrpeli výrobcovia v EÚ v dôsledku falšovania na trhoch mimo EÚ. Odhadované straty pracovných miest v EÚ sa preto vzťahujú na tovar vyrobený a spotrebovaný v rámci EÚ.

A nakoniec, keď sa zohľadní, že nezákonní výrobcovia nepriznávajú svoje činnosti a z nich vyplývajúce príjmy príslušným orgánom, **celkové straty verejnej správy (dane z príjmov domácností, príspevky na sociálne zabezpečenie a dane z príjmov právnických osôb) možno preto odhadnúť zhruba na 340 miliónov EUR.**

2.3 NEEKONOMICKÉ DÔSLEDKY FALŠOVANIA PNEUMATÍK A BATÉRIÍ

Táto správa sa zameriava na ekonomické dôsledky falšovania pneumatík a batérií. Existuje však celý rad ďalších vplyvov v oblastiach ako zdravie a bezpečnosť a environmentálne škody.

Falšované pneumatiky a batérie sa často javia ako pravé, pretože na základe vonkajšieho vzhľadu je veľmi ťažké rozlíšiť legitímny výrobok od falzifikátu. Spotrebiteľia si preto môžu neúmyselne zakúpiť výrobky, ktoré nie sú dostatočne kvalitné a nie sú bezpečné, pretože v prípade falšovaných výrobkov často chýbajú postupy spojené s testovaním a kvalitou, čím vzniká riziko pre vodičov a ostatných účastníkov cestnej premávky.

Štúdiá zameraná na okolnosti nehôd v súvislosti s používaním pneumatík⁹ ukázala, že ak má behúň hĺbku 1,6 mm alebo viac, pravdepodobnosť nehody spojenej so šmykom na mokrej alebo zasneženej vozovke sa znižuje o 84 % a pravdepodobnosť nehody spojenej s defektom pneumatiky sa znižuje o 86 % v porovnaní s pneumatikami, ktorých hĺbka behúňa je menej ako 1,6 mm. Testy uskutočnené podnikmi v odvetví preukázali, že falšované pneumatiky s hĺbkou behúňa 1,4 mm a opätovne drážkované pneumatiky (falšované tak, aby vyzerali ako nové, aj keď ide o staršie pneumatiky, na ktorých zostalo málo z pôvodného behúňa alebo na nich neostal žiadny) vedú k jednoznačným bezpečnostným rizikám pre používateľov.

Výrobcovia batérií do automobilov musia dodržiavať prísne špecifikácie, aby spĺňali očakávania spotrebiteľov, pokiaľ ide o výkon a bezpečnosť. Výrobky sú navrhnuté tak, aby predchádzali úniku elektrolytu (ktorý môže byť škodlivý nielen pre sústavu obvodov, ale aj pre telesné tkanivá). Jednorazový ventil zabudovaný do tesnenia batérie navyše uvoľňuje vnútorný tlak v batérii pri nesprávnom používaní s cieľom predchádzať výbuchu. Tieto bezpečnostné prvky niekedy vo falšovaných batériách chýbajú, čím vzniká pre používateľov riziko.

Okrem otázky bezpečnosti používateľov môžu falšované pneumatiky a batérie spôsobovať aj environmentálne škody, pretože materiály používané na výrobu falšovaných dielov nemusia spĺňať bezpečnostné normy a nie vždy sú v súlade s normami o ochrane životného prostredia a akčným plánom

⁹ CHOI, E-H., *Tire-Related Factors in the Pre-Crash Phase* (Faktory súvisiace s pneumatikami vo fáze pred nehodou) (správa č. DOT HS 811 617), Národný úrad pre bezpečnosť premávky na diaľniciach, Washington DC, 2012.

EÚ pre obehové hospodárstvo¹⁰, ktorého súčasťou sú opatrenia týkajúce sa výroby, ako aj nakladania s odpadom vrátane recyklovania a opätovného použitia.

Pneumatiky sú príkladom výrobku, pri ktorom sa obehové hospodárstvo začína vo fáze návrhu, rozširuje sa na používanie, zber použitých výrobkov a pokračuje opätovným použitím a recyklovaním. Európske združenie výrobcov pneumatík a gumárenských výrobkov (ETRMA)¹¹ uvádza 96 % mieru spracovania pneumatík (napr. opätovné použitie materiálov alebo iné druhy recyklácie).

Recyklovať možno aj mnohé komponenty batérií, čím sa predchádza uvoľňovaniu nebezpečných látok do životného prostredia a získavajú sa cenné materiály. V smernici Európskeho parlamentu a Rady 2006/66/ES zo 6. septembra 2006 o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch (smernica o batériách)¹² sa zakazuje uvádzanie na trh batérií obsahujúcich niektoré nebezpečné látky a stanovujú sa v nej ciele týkajúce sa zberu a recyklácie, pričom zodpovednosť za nakladanie s použitými batériami sa ukladá výrobcovi. Nie je jasné, do akej miery výrobcovia falšovaných batérií dodržiavajú tieto nariadenia.

Kvantifikácia neekonomických dôsledkov uvedená v tomto pododdieli ide síce nad rámec tejto správy, tieto dôsledky však majú jasný spoločenský význam a je potrebné ich mať na pamäti pri riešení problematiky falšovaných pneumatík a batérií.

¹⁰ https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/towards-circular-economy_sk.

¹¹ <http://www.etrma.org/uploads/Modules/Documentsmanager/elt-report-v9a---final.pdf>

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:02006L0066-20131230&rid=1>, Ú. v. EÚ L 266, 26.9.2006, s. 1.

EKONOMICKÉ NÁKLADY AKO DÔSLEDOK PORUŠOVANIA PRÁV DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA V ODVETVIACH PNEUMATÍK A BATÉRIÍ

február 2018

© Úrad Európskej únie pre duševné vlastníctvo, 2018
Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia
zdroja.

Avenida de Europa 4
E03008 Alicante – Španielsko

www.euiipo.europa.eu